

Sygn. akt IV Ca 97/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Andrzej Jastrzębski**

Sędziowie SO: **Henryk Rudy, Mariola Watemborska**

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2013 roku w Słupsku na rozprawie sprawy z powództwa B. M.

przeciwko Gminie MiastaL.i Wspólnocie Mieszkaniowej (...)w L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych od wyroku Sądu Rejonowego w Lęborku z dnia 8 stycznia 2013 r. sygn. akt I C 141/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1, 2, 4, 5 i powództwo oddala,
2. zasądza od powoda B. M.na rzecz pozwanych: Gminy MiastaL.i Wspólnoty Mieszkaniowej (...)w L.po 3517 zł (słownie: trzy tysiące pięćset siedemnaście) tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Sygn. akt IV Ca 97/13

UZASADNIENIE

Powód B. M.w pozwie wniesionym do Sądu Rejonowego w Lęborku wniósł zasadzenie od pozwanych Gminy MiastaL.oraz Wspólnoty Mieszkaniowej (...)w L.o zapłatę solidarnie:

-kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania

-kwoty 30.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia

w związku z wypadkiem jakiemu uległ on w dniu 17.09.2010r. w L. na chodniku przy ul. (...).

Pozwani – Gmina MiastoL.oraz Wspólnota Mieszkaniowa (...)w L.wnieśli o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu wskazali na bezzasadność roszczeń powoda oraz brak legitymacji procesowej biernej po ich stronie.

W toku postępowania, tj. na rozprawie w dniu 17.11.2011r. powód cofnął pozew w zakresie żądania zapłaty kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem odszkodowania i zrzekł się roszczenia w stosunku do pozwanych.

Rozpoznający sprawę sąd I instancji ustalił, że w dniu 17.09.2010 r. w godzinach wieczornych B. M. idąc chodnikiem przy ul. (...) przewrócił się o posadowione na chodniku urządzenia – zapory blokujące parkowanie. Zapory na chodniku przy ul. (...) w L. zostały zamontowane przez Wspólnotę Mieszkaniową (...) w L. na jej koszt w celu uzyskania dostępu dla firmy odbierającej nieczystości stałe o pojemników ze śmieciami. Zgodę na zamontowanie zapór kładzionych do czasu przeprowadzenia modernizacji tej części ulicy udzieliła Gmina Miejska L..

W wyniku wypadku powód doznał pourazowej deformacji nosa zewnętrznego z upośledzeniem drożności nosa oraz skręcenia nadgarstków i stłuczenia okolicy stawu (...) palucha stopy lewej. Zmiany pourazowe nadgarstka prawego

mają charakter trwały i utrzymują się nadal. Biegli ustalili w tym zakresie 8% trwały uszczerbek na zdrowiu powoda. Z kolei zmiana pourazowa deformacji nosa z upośledzeniem jego drożności spowodowała u powoda 10% trwały uszczerbek na zdrowiu.

Powyżej ustalony stan faktyczny nie był kwestionowany przez strony.

Analizując go poprzez pryzmat obowiązujących przepisów sąd I instancji wskazał, że Gmina MiastoL.wyrażając Wspólnocie Mieszkaniowej (...)zgodę na umieszczenie zapór kładzionych na przedmiotowym chodniku postąpiła wbrew przepisom regulującym umieszczanie znaków drogowych i innych urządzeń na drodze.

Zgodnie z § 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz.U. z 2003r. nr 177 poz.1729 ze zm.) umieszczanie znaków drogowych i innych urządzeń na drodze następuje w ramach organizacji ruchu. Ruchem na drogach powiatowych i gminnych zarządza starosta (art.10 ust.5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym). Projekt organizacji ruchu oraz wnioski dotyczące organizacji ruchu rozpatruje i zatwierdza organ zarządzający ruchem, w przypadku drogi gminnej Starosta (§ 2 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem). Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy Gmina Miejska L. nie zwróciła się o zatwierdzeniu projektu do Starosty, tylko samodzielnie wydała pozwanej Wspólnocie zgodę na czasowe wykonanie zapór kładzionych do czasu modernizacji ulicy (...). W opinii Sądu bez zatwierdzenia przez Starostę przedmiotowe urządzenia nie powinny być zamontowane na przedmiotowym chodniku, stanowiącym część składową drogi.

W ocenie sądu I instancji postępowanie sądowe wykazało, że zamontowanie tych urządzeń w kształcie półokręgu ze wspornikiem odbyło się kosztem bezpieczeństwa poruszających się chodnikiem pieszych. Zostały one zamontowane po to aby nie zastawiano chodnika samochodami. Tymczasem jak to wynikało z pisma (...) z dnia 27.09.2009r. w celu wyegzekwowania od kierujących pojazdami stosowania się do nakazu parkowania pojazdów na chodniku po warunkiem pozostawienia 1,5 metrowego pasa dla pieszych należało wystąpić do Straży Miejskiej w L. częstsze patrolowanie tego terenu.

Mając na względzie powyższe sąd uznał, że powód wykazał, iż do powstania przedmiotowej szkody doszło z winy pozwanych solidarnie Gminy MiastoL.i Wspólnoty Mieszkaniowej (...)w L.(art. 415 kc w zw. z art. 441 § 1 kc).

Analizując przebieg zdarzenia w dniu 17.09.2010 r. Sąd Rejonowy uznał, że w ustalonych okolicznościach sprawy nie sposób podzielić stanowiska pozwanych, że powód przyczynił się do przedmiotowej szkody. Jak wynika z zeznań świadka T. K. słupka można było nie zauważyć, bo było ciemno, lampa nie świeciła. W dzień słupki był widoczny, bo jest pomalowany na czerwono. Sam B. M. przyznał, że wiedział o tym iż na chodniku przy ul. (...) znajdują się zapory kładzione, jednakże w dniu zdarzenia ich nie zauważył. Zasugerował się jednak, że są one bardziej z prawej strony i, że przechodząc tamtędy je ominie. Na ulicy stał jakiś samochód i miał otwarty bagażnik. Powód spojrzął na otwarty bagażnik i wszedł prawą nogą w urządzenie zamontowane na chodniku. Zarówno powód jak i świadek wyraźnie wskazali, że zapory można było nie zauważyć, bo było ciemno, a ponadto na ulicy stał samochód. Wskazać należy, że stanowisko pozwanych reprezentowanych przez zawodowych pełnomocników w zakresie przyczynienia się powoda do szkody nie zostało w żaden sposób udowodnione, pozwani nie wykazali ponadto stopnia tego przyczynienia się.

Posiłkując się opiniami biegłych sądowych, co do zakresu obrażeń doznanych przez powoda, sąd I instancji rozważając kwestię wysokości zadośćuczynienia poprzez pryzmat przesłanek o których mowa w art. 445 kc uznał za zasadne zasądzenie zadośćuczynienia. Mając na uwadze skutki zdarzenia z dnia 17.09.2010r. utrzymujące się do chwili obecnej, łączny stopień długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wynoszący 18%, fakt, iż na chwilę obecną utrzymują się nadal skutki pourazowej deformacji nosa zewnętrznego z upośledzeniem drożności nosa, dysfunkcją prawego nadgarstka pod postacią ograniczenia ruchomości i dolegliwości bólowych zlokalizowanych w okolicach stawu promieniowo-łódkowatego powodowi należy się zadośćuczynienie w kwocie 10.000,-zł, jako kompensata za doznaną krzywdę. W

opinii Sądu Rejonowego kwota ta jest adekwatna do stopnia uszczerbku , bólu, skutków przebytego urazu i pozwoli powodowi na podjęcie dalszego leczenia i rehabilitacji.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił roszczenia powoda.

Na mocy art. 355 § 1 kpc uznając cofnięcie pozwu w zakresie żądania odszkodowania, Sąd umorzył postępowanie w tym przedmiocie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc. Sąd włożył obowiązek zwrotu wszystkich kosztów na przeciwników solidarnych powoda, albowiem w okolicznościach sprawy określenie należnej powodowi sumy zależało od oceny sądu. Na koszty procesu poniesione przez powoda składa się opłata sądowa od pozwu – 2000 zł , zaliczka na wydatki – 2x 300 zł, wynagrodzenie pełnomocnika – 2.400 zł (§ 6 pkt 5 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie(...), opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.

Mając na uwadze iż wydatki w sprawie związane z opinią biegłych nie znalazły pokrycia w zaliczkach uiszczonych przez strony, Sąd nakazał ściągnięcie tej różnicy od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łęborku w kwocie 48,45 zł na podstawie art.83 ust.1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 kpc.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodzili się pozwani.

Pozwana Gmina wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w pozostałym zakresie i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W ocenie apelującej Gminy sąd I instancji naruszył;

- art. 415 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pozwana udzielając pozwanej Wspólnocie zgody na zamontowanie zapór działała bezprawnie i przez to jest winna poniesienia szkody przez powoda w sytuacji gdy w sprawie nie miało zastosowania rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem,

- art. 362 kc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powód nie przyczynił się do powstania szkody,

- art. 203 § 2 kpc i art. 98 kpc poprzez niewłaściwe rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wobec częściowego cofnięcia powództwa.

Apelująca Gmina wywodziła że zamontowane urządzenia stanowiły element jedynie tzw. małej architektury i jako takie nie były objęte dyspozycjami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003r., co w konsekwencji nie wymagało stosownej decyzji Starosty. Poniosła również, iż sąd I instancji wbrew ustaleniom dokonanym w toku postępowania nie uznał, że powód swoim zachowaniem przyczynił się do powstania szkody nie zachowując ostrożności przy przechodzeniu przez ulicę.

Pozwana Wspólnota wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w pozostałym zakresie i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W ocenie apelującej Wspólnoty sąd I instancji naruszył;

- art. 444 § 1 kc w związku z art. 445 § 1 kc oraz 415 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pozwana ponosi odpowiedzialność za wypadek z dnia 17.09.2010 r.,

udzielając pozwanej Wspólnocie zgody na zamontowanie zapór działała bezprawnie i przez to jest winna poniesienia szkody przez powoda w sytuacji gdy w sprawie nie miało zastosowania rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia

23.09.2003r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem,

- art. 445 § 1 kc i art. 362 kc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powód nie przyczynił się do powstania szkody,
- błędne zastosowanie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem które nie miało zastosowania w realiach ustalonych w sprawie,
- art. 232, art. 233 kpc i art. 227 kpc poprzez nieudowodnienie przez powoda okoliczności z których wywodzi skutki prawne,
- art. 203 § 2 kpc i art. 98 kpc poprzez niewłaściwe rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wobec częściowego cofnięcia powództwa.

Apelująca Wspólnota wywodziła podobnie jak pozwana Gmina, że zamontowane urządzenia stanowiły element jedynie tzw. małej architektury i jako takie nie były objęte dyspozycjami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23.09.2003r. Poniosła w zasadniczej części apelacji, pozwana była adresatem władczej decyzji Gminy Miejskiej w zakresie możliwości zamontowania zapór, zatem w konsekwencji sąd I instancji wbrew ustaleniom dokonanym w toku postępowania nie był uprawnionym do przypisania pozwanej Wspólnocie bezprawności działania, co winno skutkować oddaleniem powództwa. Zdaniem apelującego sąd I instancji nieprawidłowo uznał ponadto, że powód swoim zachowaniem nie przyczynił się do powstania szkody nie zachowując ostrożności przy przechodzeniu przez ulicę.

Rozpoznając złożone apelację Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obu apelacjom nie sposób odmówić zasadności.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do kluczowego w niniejszej sprawie przepisu art. 415 kc, aby dokonać analizy zachowania pozwanych poprzez pryzmat winy.

Art. 415 kc normuje odpowiedzialność deliktową opartą na winie sprawcy, dlatego czyn pociągający za sobą tę odpowiedzialność musi wykazywać określone znamiona odnoszące się do strony przedmiotowej i podmiotowej. Chodzi o znamiona niewłaściwości postępowania od strony przedmiotowej, określane mianem bezprawności czynu i od strony podmiotowej, określane winą w znaczeniu subiektywnym. Dopiero czyn bezprawny może być oceniany w kategoriach czynu zawinionego w rozumieniu art. 415 k.c. Bezprawność czynu oznacza jego sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Winę można natomiast przypisać sprawcy czynu w sytuacji, w której istnieją podstawy do negatywnej oceny jego zachowania z punktu widzenia zarówno obiektywnego, jak i subiektywnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2003 r., sygn. akt V CKN 1681/00, niepubl., i z dnia 26 września 2003 r., sygn. akt IV CK 32/02, niepubl.). Uwzględniając, że odpowiedzialność w ramach art. 415 k.c. oparta jest o przesłankę szkody pozostającej w normalnym związku przyczynowym z zawinionym działaniem sprawcy, z którego szkoda wynikła, jedynie kryterium normalnego związku przyczynowego może być uznane za ustawową przesłankę rozstrzygającą o tym, przeciwko którym podmiotom było skierowane działanie sprawcy szkody. W wypadkach, gdy następstwa deliktu pozostają w pośrednim związku przyczynowym z działaniem sprawcy, istotne jest by zdarzenia pośrednie prowadzące do powstania szkody nie były w tak luźnym związku ze zdarzeniem, które spowodowało szkodę, iż uwzględnienie takich następstw sprzeciwiałoby się rozsądkowi. Rzeczą zatem powoda było wykazanie przesłanek odpowiedzialności deliktowej, w tym zawinionego zachowania się strony pozwanej jako zdarzenia, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, oraz związku przyczynowego między tym zachowaniem się a szkodą.

W ocenie sądu II instancji powód temu obowiązkowi nie sprostał.

Powód w treści pozwu i w toku postępowania bezprawności zachowania się pozwanych upatruje w zamontowaniu zapór bez zgody Starosty (...), która to zgoda wymagana była Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia

23.09.2003r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.

W ocenie sądu II instancji bezspornym pozostaje okoliczność, że starosta zarządza ruchem na drogach powiatowych i gminnych, który również zatwierdza projekt organizacji ruchu, a co wynika z przywołanych przez sąd I instancji przepisów. Również treść rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach przesądza o zakwalifikowaniu zapór do urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego (załącznik nr 4 do rozporządzenia).

Jednakże konstatacja iż w przedmiocie postawienia zapór na ulicy (...) bez wymaganej decyzji starosty w żaden sposób, w świetle powyższych rozważań nie oznacza bezprawności działania przede wszystkim pozwanej Wspólnoty, która działała w oparciu o akceptację Miasta. Okoliczność, że zapora miała inny kształt i minimalnie niższą wysokość niż przykładowy słupek przedstawiony w przywołanym załączniku do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. nie może przesadzać kwestii winy pozwanej Wspólnoty. Zatem oceniając podjęte przez pozwaną Wspólnotę działania związane z postawieniem blokady wskazać należy, że brak jest podstawowej przesłanki uzasadniającej ewentualną jej odpowiedzialność – bezprawności działania, co jej apelację czyni całkowicie zasadną.

Nieco odmiennie należy odnieść się do kwestii odpowiedzialności pozwanej Gminy. Jeśli uzasadnionym jest przyjęcie winy po stronie pozwanej Gminy, to w wypadkach, gdy następstwa deliktu pozostają w pośrednim związku przyczynowym z działaniem sprawcy, istotne jest by zdarzenia pośrednie prowadzące do powstania szkody nie były w tak luźnym związku ze zdarzeniem, które spowodowało szkodę, iż uwzględnienie takich następstw sprzeciwiałoby się rozsądkowi, o czym wskazano wyżej.

W ocenie sądu II instancji z taką sytuacją mamy miejsce w realiach rozpoznawanej sprawy. Odwołać należy się do wyjaśnień powoda B. M. w charakterze strony, który w sposób jasny i spontaniczny przedstawia przebieg zdarzenia w dniu 17 września 2010 r. Powód wiedział, że na jego optymalnej drodze do zaparkowanego samochodu (zawsze tamtędy chodziłem) zamontowane są słupki parkingowe (zamontowane zostały we wrześniu 2009 r.). Powód jak wyjaśnia zasugerował się że są one bardziej z prawej strony i że przechodząc tamtędy je ominę. Bez wątplenia wyjaśnienia powoda w sposób jednoznaczny wskazują, że owego feralnego wieczoru jego uwaga skupiona była na zaparkowanym samochodzie dostawczym z otwartymi drzwiami (Spojrzałem do bagażnika, pomyślałem ciemna noc, bagażnik otwarty. Jak spojrziałem na ten otwarty bagażnik to jednocześnie wszedłem na urządzenie parkingowe) (patrz wyjaśnienia powoda k-98 akt sprawy). Z powyższego zatem w sposób jednoznaczny wynika, brak normalnego związku przyczynowego z zaniechaniem Gminy w zakresie uzyskania stosownej akceptacji starosty na zamontowanie zapór, a szkodą poniesioną przez powoda w rozumieniu art. 361 § 1 kc. Dla oceny bowiem zaistnienia związku przyczynowego nie może być miarodajnym subiektywny pogląd powoda, skoro normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. między określonym zdarzeniem a szkodą zachodzi wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez szczególnego zbiegu okoliczności, szkoda jest typowym następstwem tego rodzaju zdarzeń (por. wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2000 r., V KKN 28/00, LEX nr 52426). Przy ocenie, czy istnieje normalny związek przyczynowy pomiędzy dwoma faktami istotne są również zasady doświadczenia życiowego, które, w realiach rozpoznawanej sprawy jednoznacznie wskazują, że powód zaabsorbowany obserwacją otwartego samochodu dostawczego zaniechał należytej obserwacji drogi którą się poruszał, skutkowało jego obrażeniami, a czego jednak nie sposób zakwalifikować jako normalnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem zgody przez Gminę na zamontowanie zapór bez zgody zarządcy drogi, a obrażeniami i w konsekwencji cierpieniami powoda które legły u podstaw żądania opartego na treści art. 445 kc.

Powyższe legło u podstaw zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa, o czym orzeczono w pkt 1 wyroku, na mocy art. 386 § 1 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 98 kpc, art. 108 kpc i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych... w pkt 2 sentencji wyroku.